

บทที่ ๓ คดีที่เกี่ยวกับพระราชกำหนด

นายอติคม อินทุติ
รองประธานศาลฎีกา

ชุดที่ ๔

1

พระราชกำหนด : ความหมาย

พระราชกำหนด คือกฎหมายที่ตราขึ้นโดยฝ่ายบริหารในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนต้องมีกฎหมายเช่นนั้น เมื่อนำขึ้นทูลเกล้าฯ เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย และนำลงประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว พระราชกำหนดนั้นก็จะมีผลใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติ และเมื่อมีผลใช้บังคับแล้วจะต้องนำกลับไปให้รัฐสภาให้ความเห็นชอบ เพื่อให้พระราชกำหนดนั้นมีผลใช้บังคับเป็นพระราชบัญญัติต่อไป

เจตนารมณ์ : ให้ฝ่ายบริหารสามารถใช้อำนาจนิติบัญญัติได้ชั่วคราวเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศชาติหรือประชาชนโดยรวม

2

ประเภทของพระราชกำหนด : รัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๖๐”

มาตรา ๑๗๒ ในกรณีเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ พระมหากษัตริย์จะทรงตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติก็ได้

การตราพระราชกำหนดตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำได้เฉพาะเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้

มาตรา ๑๗๔ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องมีกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากรหรือเงินตรา ซึ่งจะต้องได้รับการพิจารณาโดยด่วนและลับเพื่อรักษาประโยชน์ของแผ่นดิน พระมหากษัตริย์จะทรงตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติก็ได้

3

๑. พระราชกำหนดทั่วไป : มาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่งและวรรคสอง

- เป็นการตราเพื่อประโยชน์ตามมาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง ได้แก่
 - เพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ
 - ความปลอดภัยสาธารณะ
 - ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ
 - ป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ
- เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ ตามมาตรา ๑๗๒ วรรคสอง

ปัญหา: ฝ่ายบริหารจะตราพระราชกำหนดเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกพระราชบัญญัติได้หรือไม่

๒.พระราชกำหนดที่เกี่ยวข้องด้วยภาษีอากรและเงินตรา :

มาตรา ๑๗๔ วรรคหนึ่ง

- มีความจำเป็นต้องมีกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากรหรือเงินตรา
- จะต้องได้รับการพิจารณาโดยด่วนและลับเพื่อรักษาประโยชน์ของแผ่นดิน

5

การตรวจสอบพระราชกำหนด

- การตรวจสอบโดยรัฐสภา
(มาตรา ๑๗๒ วรรคสาม, มาตรา ๑๗๔ วรรคสอง)
- การตรวจสอบโดยศาลรัฐธรรมนูญ
(มาตรา ๑๗๓)

6

การตรวจสอบโดยรัฐสภา : มาตรา ๑๗๒ วรรคสาม

มาตรา ๑๗๒ วรรคสาม ในการประชุมรัฐสภาคราวต่อไป ให้คณะรัฐมนตรีเสนอพระราชกำหนดนั้นต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาโดยไม่ชักช้า ถ้าอยู่นอกสมัยประชุมและการรอการเปิดสมัยประชุมสามัญจะเป็นการชักช้า คณะรัฐมนตรีต้องดำเนินการให้มีการเรียกประชุมรัฐสภาสมัยวิสามัญเพื่อพิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนดโดยเร็ว ถ้าสภาผู้แทนราษฎรไม่อนุมัติหรือสภาผู้แทนราษฎรอนุมัติ แต่วุฒิสภาไม่อนุมัติและสภาผู้แทนราษฎรยืนยันการอนุมัติด้วยคะแนนเสียงไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้พระราชกำหนดนั้นตกไป แต่ทั้งนี้ ไม่กระทบต่อกิจการที่ได้เป็นไปในระหว่างที่ใช้พระราชกำหนดนั้น

7

ม.๑๗๒ วรรคสี่ หากพระราชกำหนดตามวรรคหนึ่งมีผลเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกบทบัญญัติแห่งกฎหมายใด และพระราชกำหนดนั้นต้องตกไปตามวรรคสาม ให้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีอยู่ก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิก มีผลใช้บังคับต่อไปนับแต่วันที่มีการไม่อนุมัติพระราชกำหนดนั้นมีผล

ม.๑๗๒ วรรคห้า ถ้าสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาอนุมัติพระราชกำหนดนั้น หรือถ้าวุฒิสภาไม่อนุมัติและสภาผู้แทนราษฎรยืนยันการอนุมัติด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้พระราชกำหนดนั้นมีผลใช้บังคับเป็นพระราชบัญญัติต่อไป

8

ม.๑๗๒ วรรคหก การอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนด ให้
นายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในกรณีไม่อนุมัติให้มีผลตั้งแต่วินิจฉัยจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ม.๑๗๒ วรรคเจ็ด การพิจารณาพระราชกำหนดของสภา
ผู้แทนราษฎรและของวุฒิสภา และการยืนยันการอนุมัติพระราชกำหนด
จะต้องกระทำในโอกาสแรกที่มีการประชุมสภานั้น ๆ

9

รัฐธรรมนูญ : มาตรา ๑๗๔ วรรคสอง

มาตรา ๑๗๔ วรรคสอง ให้นำความในมาตรา ๑๗๒ วรรคสาม
วรรคสี่ วรรคห้า วรรคหก และวรรคเจ็ด มาใช้บังคับแก่พระราชกำหนด
ที่ได้ตราขึ้นตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม แต่ถ้าเป็นการตราขึ้นในระหว่าง
สมัยประชุม จะต้องนำเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรภายในสามวันนับแต่วัน
ถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

พระราชกำหนดที่มีเนื้อหาเป็นเรื่องเกี่ยวกับภาษีอากรและเงินตราอาจตราขึ้นใน
รูปแบบของพระราชกำหนดทั่วไปก็ได้ ต้องพิจารณาว่าออกโดยอาศัยอำนาจตาม
มาตราใด

10

หลักเกณฑ์ : การตรวจสอบพระราชกำหนดโดยรัฐสภา

พระราชกำหนดทั่วไป

- คณะรัฐมนตรีต้องเสนอพระราชกำหนดต่อรัฐสภาในการประชุมรัฐสภาคราวต่อไป (เสนอสภาผู้แทนฯ ก่อน แล้วจึงเสนอวุฒิสภา) หากอยู่นอกสมัยประชุมและการรอการเปิดสมัยประชุมสามัญจะเป็นการล่าช้า ครม.ต้องดำเนินการให้มีการเรียกประชุมรัฐสภาสมัยวิสามัญเพื่อพิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนดโดยเร็ว มาตรา ๑๗๒ วรรคสาม

พระราชกำหนดที่เกี่ยวข้อง ภาษีอากรและเงินตรา

- นำมาตรา ๑๗๒ วรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม
- แต่ถ้าเป็นการตราขึ้นในระหว่างสมัยประชุม จะต้องนำเสนอต่อสภาผู้แทนฯภายในสามวัน นับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา ๑๗๔ วรรคสอง)

11

หลักเกณฑ์ : การตรวจสอบพระราชกำหนดโดยรัฐสภา

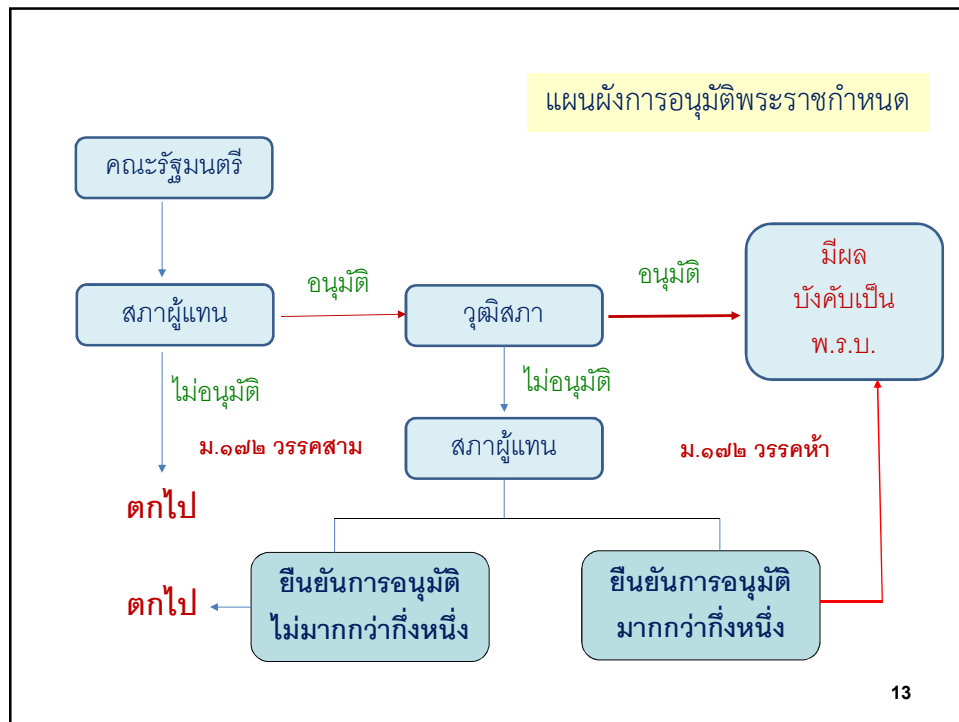
พระราชกำหนดทั่วไป

- ต้องได้รับอนุมัติจากทั้งสองสภา หรือสภาผู้แทนฯอนุมัติ แต่วุฒิสภาไม่อนุมัติ แล้วสภาผู้แทนฯยืนยันการอนุมัติด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่ง (มาตรา ๑๗๒ สาม)

พระราชกำหนดที่เกี่ยวข้อง ภาษีอากรและเงินตรา

- นำมาตรา ๑๗๒ สาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

12

**ข้อสังเกตเกี่ยวกับการตกไปของพระราชกำหนด
กรณีรัฐสภาไม่อนุมัติ**

- ไม่กระทบต่อกิจการที่ได้เป็นไปในระหว่างที่ใช้พระราชกำหนดนั้น
= สมบูรณ์ (ม.๑๗๒ วรรคสาม)
- ในกรณีที่เป็นพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกกฎหมาย และพระราชกำหนดนั้นต้องตกไป ให้บทบัญญัติที่มีอยู่ก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิก มีผลใช้บังคับต่อไป นับแต่วันที่มีการไม่อนุมัติพระราชกำหนดนั้นมีผล (ม.๑๗๒ วรรคสี่)
- การอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนด ให้นายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในกรณีไม่อนุมัติให้มีผลตั้งแต่วันที่ถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ม.๑๗๒ วรรคหก)

14

ปัญหา : กรณีไม่กระทบกระเทือนกิจการที่ได้เป็นไป
ในระหว่างที่ใช้พระราชกำหนดนั้น

๑ มิ.ย.๒๕๖๔ พระราชกำหนดภาษีมรดก (ออกเป็นพระราชกำหนดทั่วไป)
ประกาศราชกิจจานุเบกษา (จ่ายร้อยละ ๐.๑ ของมูลค่าที่ได้รับ)

๒ มิ.ย.๒๕๖๔ น.ส.ฟ้าได้รับมรดกเงิน ๑ ล้านบาท นายดำได้รับมรดกที่ดิน

๓ มิ.ย.๒๕๖๔ น.ส.ฟ้าจ่ายภาษี นายดำยังไม่ไปจ่าย

๔ มิ.ย.๒๕๖๔ รัฐสภาไม่อนุมัติพระราชกำหนด

๕ มิ.ย.๒๕๖๔ ประกาศการไม่อนุมัติในราชกิจจานุเบกษา

คำถาม ๑. น.ส.ฟ้า เรียกเงินภาษีที่จ่ายแล้วคืนได้หรือไม่

๒. กรมสรรพากรฟ้องเรียกเงินภาษีมรดกที่นายดำยังไม่จ่ายได้หรือไม่

15

คำวินิจฉัยคณะกรรมการรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๓๕

ข้อเท็จจริง

- ๑๗ ถึง ๒๑ พ.ค.๓๕ มีการชุมนุมทางการเมือง มีคนถูกจับ ๓,๕๒๗ คน
- ๒๓ พ.ค.๓๕ คณะรัฐมนตรีออก “ พระราชกำหนดนิรโทษกรรมแก่ผู้กระทำความผิดเนื่องในการชุมนุมฯ พ.ศ.๒๕๓๕ ”
- ต่อมา รัฐสภาไม่อนุมัติพระราชกำหนด
- ขณะนั้นใช้รัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๓๔ มีม.๑๗๒ ว.๓ บัญญัติว่า “ การตกไปของพระราชกำหนดไม่กระทบกระเทือนกิจการที่ได้เป็นไปในระหว่างที่ใช้พระราชกำหนดนั้น ”

16

- พระราชกำหนดฉบับนี้มีความในมาตรา ๓ ว่า “ บรรดาการกระทำทั้งหลายทั้งสิ้นของบุคคลที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการชุมนุมกันระหว่างวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๓๕ ถึงวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๓๕ และได้กระทำในระหว่างวันดังกล่าว ไม่ว่าได้กระทำในฐานะตัวการ ผู้สนับสนุน ผู้ใช้ให้กระทำหรือผู้ถูกใช้ หากการกระทำนั้นผิดต่อกฎหมาย ก็ให้ผู้กระทำพ้นจากความผิดและความรับผิดโดยสิ้นเชิง”
- ปัญหา คือ การตกไปของพระราชกำหนด มีผลต่อผู้ถูกจับที่อยู่ระหว่างการสอบสวนของพนักงานสอบสวน การสั่งคดีของพนักงานอัยการ และคดีที่ไปถึงศาลแล้ว อย่างไรหรือไม่
- คณะรัฐมนตรีชุดนายชวน หลีกภัย ส่งปัญหาดังกล่าวไปให้ตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยเป็นคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๓๕

17

คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า คำว่า การตกไปของพระราชกำหนดไม่กระทบกิจการที่ได้เป็นไปในระหว่างที่ใช้พระราชกำหนดนั้น หมายถึง กิจการใดๆไม่ว่าจะเป็นผลอันเกิดขึ้นจากบทบัญญัติของพระราชกำหนด หรือการกระทำ ผลของการกระทำ ประโยชน์ หรือสิ่งอื่นใดที่ได้เกิดขึ้น ได้มีขึ้น หรือได้รับแล้ว อันเนื่องจากการปฏิบัติการตามบทบัญญัติแห่งพระราชกำหนดนั้น นับแต่วันที่พระราชกำหนดมีผลใช้บังคับจนถึงวันที่ การไม่อนุมัติพระราชกำหนดมีผล กรณีนี้กิจการที่ได้เป็นไปฯ ที่ไม่ถูกระทบ เพราะการตกไปของพระราชกำหนดคือการพ้นจากความผิดและความรับผิดโดยสิ้นเชิง

18

กรณีศึกษา : มาตรา ๑๗๒ วรรคสี่

นาย ก. ออกเช็คชำระหนี้ นาย ข. ถึงกำหนดชำระ ๒ มิ.ย.๒๕๖๕

๑ มิ.ย.๒๕๖๕ พระราชกำหนดยกเลิกพ.ร.บ.เช็คฯ มีผลใช้บังคับ

๒ มิ.ย.๒๕๖๕ ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน

๑๕ มิ.ย.๒๕๖๕ รัฐสภาไม่อนุมัติพระราชกำหนด

๑๖ มิ.ย.๒๕๖๕ ประกาศการไม่อนุมัติในราชกิจจานุเบกษา

๑ ก.ค. ๒๕๖๕ นาย ก.ฟ้องนาย ข. ว่ามีความผิดตามพ.ร.บ.เช็ค

คำถาม : ศาลลงโทษนาย ข. ตามพ.ร.บ.เช็ค ได้หรือไม่

19

การตรวจสอบพระราชกำหนดโดยศาลรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๓

มาตรา ๑๗๓ ก่อนที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาจะได้อนุมัติพระราชกำหนดใด สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่า พระราชกำหนดนั้นไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง และให้ประธานแห่งสภานั้นส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นเพื่อวินิจฉัย และให้รอการพิจารณาพระราชกำหนดนั้นไว้ก่อนจนกว่าจะได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็น และให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ส่งความเห็นนั้นมา

20

รัฐธรรมนูญ : มาตรา ๑๗๓ วรรคสาม และวรรคสี่

วรรคสาม ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าพระราชกำหนดใดไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง ให้พระราชกำหนดนั้นไม่มีผลใช้บังคับมาแต่ต้น

วรรคสี่ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญว่าพระราชกำหนดใดไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

21

รัฐธรรมนูญ : มาตรา ๑๗๔ วรรคสอง

มาตรา ๑๗๔ วรรคสอง ให้นำความในมาตรา ๑๗๒ วรรคสาม วรรคสี่ วรรคห้า วรรคหก และวรรคเจ็ด มาใช้บังคับแก่พระราชกำหนดที่ได้ตราขึ้นตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม แต่ถ้าเป็นการตราขึ้นในระหว่างสมัยประชุม จะต้องนำเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรภายในสามวันนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

22

การตรวจสอบพระราชกำหนดโดยศาลรัฐธรรมนูญ : มาตรา ๑๗๓

ผู้มีสิทธิเสนอ

ส.ส.หรือ ส.ว.จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้า
ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของ
แต่ละสภาเข้าชื่อเสนอความเห็นต่อประธาน
แห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิก (ม.๑๗๓ วรรค
หนึ่ง)

กรอบเวลาเสนอ

ก่อนสภาผู้แทนฯหรือวุฒิสภาจะได้อนุมัติ
พระราชกำหนด (ม.๑๗๓ วรรคหนึ่ง)

ประเด็น

พระราชกำหนดเป็นไปตาม ม.๑๗๒
วรรคหนึ่ง หรือไม่ (ม.๑๗๓ วรรคหนึ่ง)

23

การตรวจสอบพระราชกำหนดโดยศาลรัฐธรรมนูญ : มาตรา ๑๗๓

กรอบเวลา
ของการวินิจฉัย

ศาลรธน.ต้องวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน
หกสิบวัน นับแต่วันได้รับเรื่อง (ม.๑๗๓
วรรคสอง)

ผลคำวินิจฉัย

หากศาลรัฐธรรมนูญมีมติด้วยคะแนน
เสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวน
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมดเท่าที่มี
อยู่ว่าพระราชกำหนดไม่เป็นไปตาม
ม.๑๗๒ วรรคหนึ่ง พระราชกำหนดนั้นไม่
มีผลบังคับมาแต่ต้น ม.๑๗๓ วรรคสาม)

24

ข้อสังเกต: การตรวจสอบโดยศาลรัฐธรรมนูญ

- มาตรา ๑๗๓ ให้ส่งไปศาลรัฐธรรมนูญเฉพาะประเด็นว่าพระราชกำหนดไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง (คือเพื่อประโยชน์ ๔ ประการ) เท่านั้น หากส่งไปให้วินิจฉัยว่าไม่เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับวินิจฉัย (เทียบ คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๕๑, ๑๔/๒๕๕๖)
- ในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาเห็นว่า พระราชกำหนดนั้นมีข้อขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ สมาชิกจะขอให้ส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยโดยช่องทางของมาตรา ๑๗๓ ไม่ได้เช่นกัน เพราะมาตรา ๑๗๓ ให้ส่งไปได้เฉพาะปัญหาว่าพระราชกำหนดนั้นออกโดยมีเหตุตามมาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง หรือไม่ เท่านั้น

25

- ในกรณีที่สมาชิกสภาทั้งสองเห็นว่า พระราชกำหนดนั้นตราไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะส่งเรื่องดังกล่าวไปยังศาลรัฐธรรมนูญโดยช่องทางตามมาตรา ๑๔๘ (๑) ก็ไม่ได้ เพราะมาตรา ๑๔๘ (๑) ใช้บังคับกับร่างพระราชบัญญัติและร่างข้อบังคับการประชุมสภาเท่านั้น
- หากศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง ผลคือพระราชกำหนดนั้นไม่มีผลบังคับมาแต่ต้น (มาตรา ๑๗๓ วรรคสาม) เท่ากับต้องคืนฐานลามิควรได้ ต่างจากกรณีรัฐสภาไม่อนุมัติพระราชกำหนด ผลคือไม่กระทบกิจการที่ได้เป็นไปในระหว่างที่ใช้พระราชกำหนดนั้น (มาตรา ๑๗๒ วรรคสาม)
- ศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ (มาตรา ๑๗๓ วรรคสี่) เช่น หากมีจำนวนตุลาการครบ ๙ คน ต้องมีคะแนนเสียงตั้งแต่ ๖ คน ขึ้นไป จึงจะมีผลให้พระราชกำหนดนั้นไม่มีผลบังคับมาแต่ต้น แต่หากคะแนนเสียงไม่ถึง ๖ คน พระราชกำหนดนั้นก็จะยังคงมีผลใช้บังคับต่อไป

26

- กรณีก่อนสภาผู้แทนฯหรือวุฒิสภาจะได้อนุมัติพระราชกำหนด หากส.ส. หรือ ส.ว.เห็นว่า พระราชกำหนดมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญจะส่งตามมาตรา ๑๗๓ ไม่ได้ ต้องรอให้เป็นกฎหมายก่อน แล้วส่งตามช่องทางมาตรา ๒๓๑ (๑) หรือมาตรา ๒๑๒
- มาตรา ๑๗๔ วรรคสอง ไม่ได้ให้นำมาตรา ๑๗๓ มาใช้กับพระราชกำหนดเกี่ยวกับภาษีอากรและเงินตรา พระราชกำหนดเกี่ยวกับภาษีอากรและเงินตราที่ออกตามมาตรา ๑๗๔ จึงไม่อาจถูกตรวจสอบโดยศาลรัฐธรรมนูญ (หากเป็นพระราชกำหนดเกี่ยวกับภาษีอากรและเงินตราที่ออกในรูปแบบของพระราชกำหนดทั่วไปตามมาตรา ๒๗๒ ยังถูกตรวจสอบโดยศาลรัฐธรรมนูญได้)

27

กรณีศึกษา : การตรวจสอบโดยศาลรัฐธรรมนูญ

- ๑ มิ.ย.๒๕๖๒ พระราชกำหนดภาษีมรดก (ออกเป็นพระราชกำหนดทั่วไป) ประกาศราชกิจจานุเบกษา (จ่ายร้อยละ ๑ ของมูลค่าที่ได้รับ)
 - ๒ มิ.ย.๒๕๖๒ น.ส.ฟ้าได้รับมรดกเงิน ๑ ล้านบาท
 - ๓ มิ.ย.๒๕๖๒ น.ส.ฟ้าจ่ายภาษี
 - ๔ ส.ค.๒๕๖๒ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าพระราชกำหนดไม่เป็นไปตาม มาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง
 - ๕ ส.ค.๒๕๖๒ ประกาศการไม่อนุมัติในราชกิจจานุเบกษา
- คำถาม : น.ส.ฟ้า เรียกเงินภาษีที่จ่ายแล้วคืนได้หรือไม่

28